

مصر باستان (ریشه های تمدن مصر)

موقعیت جغرافیایی مصر، به خصوص رود عظیم نیل، بیش از هر عاملی در شکل گیری تمدن مصر موثر بوده است. از آن جا که رود نیل در واقع تنها منبع آب بوده، زندگی در مصر به آن بستگی داشته است. مصر منطقاً سبز و حاصلخیزی مثل یک بوتل بزرگ گل در میان صحراست. رودی باریک به طول ۱۱۰۰ کیلومتر و خاک بارور در نیل ریشه های این بوتل گل را تشکیل می دادند. گل های این بوته به شکل باتلاقی مثلثی و پست به نام دلتا در محل ورود نیل به دریای مدیترانه قرار داشت. جیمز هنری بریستد (Breasted Henry James)، مصر شناس، معتقد است که تبدیل سرزمین حاصل خیزی که به وسیله رود نیل مشروب می شد به بیابان شنی برهوت بسیار ناگهانی و سریع بوده است: مثل یک چشم به هم زدن.

● عطیه نیل

هر سال با فرا رسیدن بهار، بارش باران های سنگین و ذوب برف ها در سرچشمه نیل در کوه های آفریقای مرکزی باعث جریان یافتن سیلاب هایی می شود. بین ماه های ژوئیه (تیر ماه) تا اکتبر (آبان ماه) رود نیل از کناره های سر ریز می کند و آب هستی بخشش را در صحرائی تشنه توزیع می کند. با پایین رفتن سیلاب، لایه ای از گل سیاه حاصلخیز به جا می ماند. مصریان باستان برای نیل احترام خاصی قایل بودند، آن ها نیز مثل هرودوت (Herodotus) مورخ یونانی می دانستند که مصر خودش «عطیه نیل است.» در یک سرود باستانی این احساسات نمایانده شده است:

درد بر نیل، آن که پیش از زمین پدید آمده است، آن که می آید تا به مردمان مصر زندگی ببخشد. رازی از جنبش، تیرگی در میان روشنایی روز. مریدانت که کشتزارهای آن ها را آبیاری می کنی، ستایشت می کنند. (نیل) رارع (خداوند خورشید) آفرید تا به تمام تشنگان زندگی بدهد. آن که می گذارد تا بیابان با جریانش که از بهشت نازل می شود، سیراب شود. محبوب الهه خاک است، مهار کنند الهه بذر است، آن که سبب می شود کارگاه های پتاح (رب النوع هنرمندان و صنعتگران) ترقی کند. الهه ماهیان، آن که سبب می شود تا مرغان آبی در سرچشمه رود پرواز کنند... آن که جو و گندم می آفریند تا معابد جشن بگیرند... وقتی سرریز می شوی، چیزهای فراوانی به تو پیشکش می شود، گله ها برای تو قربانی می شوند، به تو بسیار تقدیم می شود، پرزده ها برای تو پروار می شوند. شیرهای بیابان برای تو به دام می افتند تا گشاده دستی و بخشش تو جریان شود.

مصری های باستان برای حفظ روش کشاورزیشان به سیلاب طغیان های سالانه نیل وابسته بودند. مصریان در خاک مرطوب اطراف نیل گندم، جو و غلات دیگر کشت می کردند. زراعت هم غذای مردم و هم غذای احتشام را فراهم می کرد. مصری ها در دهکده های دائمی ساکن شدند و با آجرهای ساخته شده از گل نیل و مقداری کاه خانه هایی محکم و یک طبقه بنا کردند.

نیل علاوه بر این که منبع تهیه غذا بود، تمدن رو به رشد مصر را محافظت می کرد. در شرق و غرب بستر رود تا جایی که چشم کار می کند بیابان برهوت گسترده است. در شمال نیل دلتا قرار دارد که حاشیه باتلاقی آن لنگرگاه مناسبی برای کشتی ها نبود. در جنوب نیل آبشارهایی صخره ای وجود دارد که سفر به جنوب مصر را به وسیله کشتی دشوار می کرد. هر چند راهزنان بادیه نشین بدوی گاهی به دهکده های مصری حمله می کردند، حدود طبیعی سرزمین مصر که تا حدی به وسیله رود نیل پدید آمده بود، قرن ها فاتحان بالقوه را پشت مرزها نگه داشت. در نتیجه، حمل دشمنان به مصر معدود بود و مصری ها می توانستند خودشان را وقف تمدن و به رشدشان نمایند.

● درخشش نقره فام

بسیاری از مورخان معتقدند که ویژگی های مردم تا حدی به وسیله محیط آن ها شکل می گیرد. مصری ها هم از این قاعده مستثنی نبوده اند. لئونارد کوترل کند می توصیف آسمانی فرضی خدای یک چشم از را باستان مصر «فراعنه سلطه تحت زندگی» کتاب نویسند (Leonard Cottrel) «من خدایانی آسمانی را تصور می کنم که به پایین در نیل، زمیل ماریج سبز رنگی که به طول هزار کیلومتر در بیابان پیش رفته است، نگاه می کنند... منطقه ای که عرض آن بیش از چند کیلومتر نیست و حتی گاهی کمتر از دو کیلومتر است. در غرب این ناحیه، بیابانی برهوت از شن و صخره گسترده است صحرا. در سوی دیگر بیابان عرب تا چند مایل به سمت شرق تا حد دریای سرخ گسترش می یابد. شبی مهتابی و بدر کامل است و خدای آسمانی من رود عظیم را می بیند که بسان نقره روشن می درخشند. او می تواند این جا و آن جا در طول ساحل نیل نقاط نورانی را ببیند... اما نمی تواند صدها دهکده تاریک را که میلیون ها «فلاح» (رعایای مصری آن روزگار) در آن ها از خستگی به خواب رفته اند ببیند، رعایایی که در روستاهایی که از خشت گلی ساخته شده اند، ازدحام کرده اند تا خورشید آن ها را به بیرون، به کشتزارهای پست و مسطح فرا بخواند تا به کار آبدیشان ادامه دهند. این مار سبز طی چند صد قرن گذشته چند میلیون روح را زاده است؟ خدای آسمانی نامیرای من زمانی را به یاد می آورد که این شکاف زمینی سبز بیابان را فقط حیوانات، پرندگان و خزندگان می شناختند، هنگامی که شیرها و کفتارها، یوزپلنگ ها و گرگ ها در حاشیه بیابان می گشتند، و اسب های آبی در آب حرکت می کردند، هنگامی که دسته های عظیم غازها از فراز پایپروس های (درخت های کاغذ مصری) با تلاقی به سوی ابرها پرواز می کردند، قیل از این که انسان در این دره شناخته شود. «خدای من درگذر قرن ها دیده است که جنگل ها جای خود را به کشت و زرع داده اند. او دیده است که برای نخستین بار در کره زمین، شهرهای قانونمندی به وجود آمده اند که توسط دشت ها احاطه شده اند و به وسیله مجراها و جاده ها به هم متصل شده اند، در حالی که باقی آدمیان یا اغلب آنان هنوز از شکارگاهی به شکارگاه دیگر کوچ می کردند.»

نیل علاوه بر این که به دفع دشمنان کمک می کرد، راه ارتباطی منحصر به فرد میان روستاها بود. در باریک و طولانی نیل که مصر علیا نامیده می شود، در بسیاری از قسمت ها تنها بیست کیلومتر پهنا دارد. دهکده ها در طول منطقه ای طولانی از شمال تا جنوب قرار گرفته بودند. در دلتا، یا مصر سفلی، دهکده ها در اطراف هفت شاخ رود نیل پراکنده شده بودند.

اگر چه وجود سنگ های عظیم الجثه در آبشارها مانع می شد تا دشمنان برای حمله به جنوب مصر از رودخانه استفاده کنند، اما نیل در داخل مصر قابل کشتیرانی بود و ارتباط و حمل را بین دهکده ها آسان می کرد. رود همانند بزرگراه عربی فرعون ها را قادر می ساخت مصر را از نظر سیاسی متحد کند و یک تمدن مشترک پدید آورد.

● استفاده از عقل و هوش

اگرچه خود رود نیل قابل پیش بینی بود، اما سیلاب های آن سال به سال فرق می کرد. اگر سطح سیلاب ها بالا بود، هزاران نفر تلف می شدند، خانه ها ویران می گشت و دانه ها و بذریه های که برای کشت سال آینده انبار شده بود از بین می رفت. اگر سطح سیلاب پایین بود، مناطق کم تری از آن بهره مند می شد و غلات کم تری کشت و درو می شد. در این سال ها نیز هزاران نفر از گرسنگی می مردند. براساس مشاهدات آدولف اِرمَن (Erman Adolf)، مصر شناس؛ «روزهای سیلاب... روزهای اضطراب و دلواپسی بودند.»

در سال های ۵۵۰۰ تا ۳۱۰۰ قبل از میلاد، طی دور پیش از سلسله ها، زمانی که دلتا و در نیل در سلسله اول یا خانواده فراعنه متحد نشده بودند، مصری ها روش پیچیده ای برای آبیاری ابداع کردند. آن ها حوضچه هایی در زمین حفر می کردند که مثل آب انبار سیلاب در آن ذخیره می شد. بعد مجراهایی می کردند و آب را از این حوضچه ها به مزارعی که از رود دور بودند، می رساندند مزارعی که حتی سطح بالای سیلاب ها نیز به آن ها نمی رسید. مصری ها چینه ها یا خاکریزی هایی می ساختند تا دیواره های حوضچه ها را تقویت کنند.

روش آبیاری مصری ها به نگره داری مداوم و مرمت حوضچه ها و مجراها نیازمند بود. با گذشت زمان مصری ها پیشرفت های بیش تری کردند، از جمله استفاده از «شَدوف» (Shadoof)، وسیله ای شامل یک سطل که به یک دبرک متصل می شد و آب را از نیل به درون مجاری و از مجاری به کشتزارها هدایت می کرد. روش آبیاری مصری ها به قدری موفق بود که زارعان می توانستند در کی فصل نه تنها یک بار، بلکه دو یا سه بار محصول درو کنند.

یک منبع مصر باستان سرزمین مصر را در این زمان به این صورت توصیف می کند:

در مجاری، ماهی و در دریاچه ها پرزده فراوان است. مزارع مصر به واسطه وجود رستنی ها سبز است و در سواحل آن نخل وجود دارد. انبارهای غله لبریز از گندم و جوست. سیر، گندم، کاه و میوه ها برای بقا (ادامه زندگی و سلامت) موجود است و شراب از غسل برتر است. کسی که در این جا ساکن است، خوشحال است زیرا زمین های پست مثل جاهای دیگر پربرت است.

aftab.ir

پایگاه اینترنتی خانواده ما

مقاله ای که مشاهده می کنید در این گروه ثبت شده است:

تاریخ

نام ثبت کننده مقاله:

parvaz2006

Page Address : <http://www.niazemarkazi.com/papers/10004589.html>

درج مقاله رایگان و تبدیل آنلین به پی دی اف در سایت نیازمرکزی

رفع مسولیت :

درج مقاله در سایت نیازمرکزی رایگان است و مسولیت آن با فرد ثبت کننده مقاله است. کلیه مقالات قبل از تایید از نظر قوانین تعریف شده بررسی می شوند

با وجود این به دلیل ازدیاد مقالات و مطالب امکان تایید صحت مطالب درج شده وجود ندارد

شما هم می توانید مقالات خود را منتشر کنید. برای درج مقاله به آدرس سایت نیازمرکزی مراجعه کنید

آگهی رایگان | تبلیغات موثر | نیازمندها | نیازمرکزی

www.NiazeMarkazi.com